

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента

Кондратюк Світлани Миколаївни

на дисертаційну роботу

Андрущенко Наталії Вікторівни

«Виховання здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників у взаємодії дошкільних навчальних закладів і сім'ї»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія та методика виховання

Проблема виховання здоров'язбережувальної поведінки дітей старшого дошкільного віку набуває особливої актуальності у зв'язку з реформуванням дошкільної освіти, оскільки одним із основних її завдань є виховання гармонійно розвинутої, довершеної, здорової особистості, здатної повною мірою реалізувати свої фізичні, інтелектуальні, моральні та духовні можливості. З огляду на це актуальність теми дослідження визначається сучасними реаліями сьогодення, що актуалізує необхідність формування у дітей переконання в необхідності бережливого ставлення до власного здоров'я і здоров'я тих, хто їх оточує; набуття знань з фізичної, соціальної, психічної та духовної його складових; навичок дотримання здорового способу життя. У цьому зв'язку в дисертації **Андрущенко Наталії Вікторівни** окреслено суть нового підходу до процесу виховання старших дошкільників як суб'єктів власної діяльності, активність і свобода яких взаємодіють із суб'єктністю та активністю дорослих – як вихователів, так і батьків. Відтак, дисертація є серйозним, оригінальним дослідженням, актуальність якого не викликає сумніву, адже у сучасній соціально-культурній ситуації і складних економічних умовах взаємодія з сім'єю є одним із стратегічних напрямів діяльності дошкільного навчального закладу, здатного вибудувати алгоритм педагогічної підтримки сім'ї, надати цьому

11/3/2

процесу цілісного і системного характеру.

Доцільно зазначити, що дисертаційне дослідження виконувалося в межах наукової комплексної програми кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Психолого-педагогічний супровід формування життєвої компетенції дітей дошкільного та шкільного віку» (державний реєстраційний номер 0012U000176).

Аналіз дисертаційної роботи **Андрущенко Н.В** переконливо засвідчує про цілковиту очевидну наукову новизну дослідження, причому, як на рівні теорії, так і в аспекті методики виховного процесу. Тут уперше на значному фактичному матеріалі обґрунтовано й експериментально доведено ті педагогічні умови, реалізація яких в освітньому середовищі дошкільного навчального закладу забезпечує стійку позитивну динаміку процесу виховання здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників.

Не підлягає сумніву й практичне значення роботи: йдеться про вдосконалення навчально-виховного процесу за рахунок розробки та впровадження у педагогічний процес дошкільних навчальних закладів програми постійно діючого семінару для вихователів «Формуємо здоров'я дітей у взаємодії з сім'єю» та тренінгу для батьків «Як виховувати у дитини здоров'язбережувальну поведінку». Науково-методичні матеріали, викладені у дисертації, можуть бути використані науковцями, викладачами вищих педагогічних навчальних закладів як навчальний матеріал до відповідних тем курсів: «Дошкільна педагогіка», «Теорія і методика фізичного виховання», «Теорія та методика співпраці з батьками», «Методика ознайомлення дітей із суспільним довкіллям»; у системі післядипломної освіти і підвищення кваліфікації педагогів дошкільних навчальних закладів.

Робота містить три розділи, є логічно структурованою, що детерміновано побудованими зв'язками між метою, завданнями, предметом і висновками дисертації, чітким, конкретним викладом авторських міркувань, яке забезпечує прозорість думки. Заслуговує на схвалення, на наш погляд.

коректне визначення дослідницького апарату. Усі наукознавчі складові (мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження) представлено вмотивовано і узгоджено. Нам імпонує і той факт, що всебічно продуманою є як географія, так і змістовий параметр експериментальної бази дослідження.

Вважаємо, що безумовного схвалення заслуговує й обрана авторкою логіка викладу змісту та основних результатів дослідження. Це передусім стосується послідовності визначення стану розробленості проблеми дослідження в науковій літературі, висвітлення сутності та змістовної характеристики ключових понять дослідження – «здоров'язбережувальна поведінка старших дошкільників»; «виховання здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників»; «взаємодія дошкільного навчального закладу з сім'єю у вихованні здоров'язбережувальної поведінки дітей»; наведених прикладів наукового осмислення цих категорій, виділення й систематизації теоретико-методичних підходів до їх інтерпретації. Цілком логічним, на нашу думку, є акцентування дисертантом уваги на освітньому середовищі дошкільного навчального закладу як найважливішої інституції гармонійного виховання особистості дитини, що покликана забезпечити взаємодію із батьками, їхню педагогічну просвіту та залучення батьків до виховання у дітей здоров'язбережувальної поведінки.

Автором компетентно представлено діагностувальний інструментарій та процедурні аспекти констатувального етапу проведеного педагогічного експерименту. Вважаємо, що заслуговує на підтримку намагання Андрущенко Н.В. виявити реальний стан порушеної проблеми через аналіз матеріалів проведеного констатувального дослідження, анкетування вихователів та батьків, а також виявлення рівнів вихованості здоров'язбережувальної поведінки у дітей старшого дошкільного віку (Розділ 2, підпункт 2.1., стор. 76-78; автореферат стор. 8-9), задля чого здобувачем дібрано відповідний діагностичний інструментарій. Заслуговує схвалення реалізований авторкою алгоритм проведення експериментальної роботи; опис способів обробки даних та аналіз результатів дослідження.

Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у вигляді графічних зображень, таблиць, рисунків, графіків, діаграм, що суттєво унаочнює змістове поле дисертації.

Важливим результатом дисертації Андрущенко Н.В. є визначення педагогічних умов виховання здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників у взаємодії дошкільних навчальних закладів і сім'ї: підвищення компетентності вихователів щодо виховання здоров'язбережувальної поведінки дітей; вироблення у вихованців навичок здоров'язбережувальної поведінки на основі формування у них позитивного ставлення до її норм і правил, що визначає їхню життєву позицію у взаємодії з довкіллям; оптимізація взаємодії сім'ї і дошкільного навчального закладу з урахуванням комунікативного, змістово-організаційного, аналітико-результативного її ресурсів (Розділ 3, підпункт 3.1, стор. 113; автореферат стор.10).

Здобувачці вдалося, як нам видається, окреслити проблемне поле взаємодії дошкільних навчальних закладів зі сім'ями вихованців щодо ресурсів, задіяність яких сприятиме суттєвому вдосконаленню навчально-виховного процесу, що актуально звучить в контексті сучасних реалій. Загальна динаміка зростання рівнів вихованості здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників експериментальних груп за кожним показником від початку формувального етапу експерименту до його завершення засвідчила помітне збільшення кількості дітей, які належали до достатнього та задовільного рівнів такої вихованості, й зменшення кількості респондентів, які за результатами констатувального етапу експерименту були віднесені до низького її рівня.

Грунтовність і достовірність проведеної роботи визначає і той факт, що дисертант опрацював достатню кількість науково-педагогічних джерел (272 найменування, зокрема 5 – іноземною мовою). Основні теоретичні положення і результати дисертації відображено у 11 одноосібних публікаціях, з яких – 6 відображають основні наукові результати, 5 – апробаційного характеру. Основні теоретичні й практичні результати

дослідження було оприлюднено на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Отже, є підстави визнати дисертацію Андрущенко Н.В. завершеним теоретико-методичним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення для вітчизняної дошкільної освіти. Дисертаційна робота підтвердила правильність здійсненого відбору і модифікації базових понять дослідження; виявила сутність, структуру, особливості змісту і організації процесу виховання здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників у взаємодії дошкільних навчальних закладів і сім'ї.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Андрущенко Н.В., вважаємо за необхідне вказати, що виконане дослідження не позбавлене окремих недоліків, побажань і певних дискусійних моментів:

1. Важливо було конкретизувати місце та роль усіх суб'єктів процесу виховання здоров'язбережувальної поведінки як дітей, так і дорослих в цілому та зокрема матері, батька, інших членів родини. Крім об'єктивних процесів суттєво з'ясувати і суб'єктивні індивідуальні особливості досліджуваного процесу.

2. Розкриваючи стан дослідженості проблеми в науковій літературі, бажано було б чіткіше окреслити завдання, які постають сьогодні перед вихователями дошкільних навчальних закладів щодо виховання здоров'язбережувальної поведінки дітей дошкільного віку.

3. На нашу думку, у дисертаційній роботі варто було б повніше розкрити залежність вихованості здоров'язбережувальної поведінки дітей від умов соціального середовища.

4. У дисертації є багатий і цікавий доробок, зокрема, добірка методичних матеріалів. Доцільно було би за результатами дослідження розробити і видати методичні рекомендації, визначивши виховний потенціал кожної розробки.

Вказані зауваження не зменшують цінності дослідження і можуть розглядатися як побажання автору в подальшій науковій роботі, не

впливаючи на загальну позитивну оцінку дисертації.

Автореферат і публікації Андрущенко Наталії Вікторівни відповідають змісту дисертації. Дисертаційна робота «Виховання здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників у взаємодії дошкільних навчальних закладів і сім'ї», є завершеним самостійним і оригінальним дослідженням, яке за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнем новизни і значущості результатів відповідає вимогам п.п. 9,10,12,13,14 Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 «Про затвердження порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор – Андрущенко Наталія Вікторівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія та методика виховання.

Офіційний опонент –
кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Навчально-наукового інституту
педагогіки і психології Сумського
державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка

С.М.Кондратюк

